

Refugium

Refugium

Johan Bos

Why should I care about future generations?

What have they ever done for me?

Groucho Marx

Waarschuwing

De feiten in dit boek zijn verifieerbaar maar kunnen sporen van fictieve elementen bevatten omdat de tekst tot stand is gekomen in een hoofd waarin ook andere informatie wordt verwerkt.

© 2016

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur worden verveelvoudigd of (digitaal) worden gekopieerd.

Citeren met duidelijke bronvermelding is toegestaan.

Colofon

tekst:	Johan Bos
eindredactie:	tiu.nl
vormgeving:	tiu.nl
ontwerp cover:	Josta Bishoff Tulleken (jbt ontwerp+)
foto auteur:	b4.nl

ISBN:	9789402145410
--------------	----------------------

Als de buitendeur piepend open zwaait spoelt een eentonig paukgeroffel van treurig voortschuifelend stadsverkeer het bedompte etablissement binnen.

Journalist Peter Willcox maakt zijn regenjas los en oriënteert zich. Zijn ogen moeten even wennen aan het sombere kunstlicht. Bovendien is het tamelijk druk en onoverzichtelijk in deze pijpenla. Dan ziet hij aan een tafeltje bij het raam iemand zitten die hem wenkt.

‘Blij dat u gekomen bent, meneer Willcox.’

‘Graag gedaan’, antwoordt de journalist vriendelijk. ‘U klonk nogal paniekerig, meneer eh...’

De man mompelt wat, maar stelt zich niet voor. Willcox negeert het. Hij heeft vaker dit soort geheimzinnige ontmoetingen. Stoïcijns schudt hij hem de hand.

‘Zwarte koffie en een brandy’, zegt de vreemdeling tegen de serveerster die inmiddels bij hen is komen staan.

‘Ik graag koffie met melk en suiker.’

De jeugdige dame tikt de bestelling in op haar computerpad en loopt naar de bar. Ondertussen dringt het schelle geluid van hard tegen elkaar kletterend vaatwerk Willcox’ oren binnen, alsof een drummer van een vergeten punkband zich met zijn goedkope bekkens achter de bar heeft verschanst. Maar hij slaat er geen acht op. Hij is gewend aan de kakofonie van deze stadsjungle.

New York is zijn habitat. Zijn ecosysteem. Het territorium van de nooit slapende nieuwsgager. Als weer enkele mensen het café binnenkomen glimlacht hij vriendelijk naar ze. Dan hangt hij zijn jas over z’n stoel, gaat zitten en kijkt vervolgens geïnteresseerd naar de onbekende persoon tegenover hem.

‘Alstublieft’, snerpt de stem van de bediende boven het cafégeruis uit. Ze zet de twee koppen koffie en het drankje behendig neer.

‘De browny’s zijn vandaag in de aanbieding.’

Haar tetterende stem klinkt behalve mechanisch en opdringerig ook overdreven enthousiast.

‘Nee bedankt’, antwoordt de mysterieuze figuur gedecideerd. Hij pakt onmiddellijk het glas met de caramelkleurige brandy, ruikt er goedkeurend aan en neemt een flinke slok. Opzichtig smakkend laat hij blijken dat het een prettige sensatie teweeg brengt.

‘Ahhh, daar was ik aan toe! Hmmm...’

Is het een genie? Een loslopende gek? Of beide? Vrijwel alle varianten tipgever heeft Willcox al eens meegemaakt. Door de telefoon is het moeilijk te beoordelen. Een nieuwe Watergate, WikiLeaks of Snowden-affaire?

Terwijl de zonderlinge vent een tweede slok van de drank wat langer in zijn mond rond spoelt observeert Willcox hem nu met meer aandacht. Het is een opvallend grote man. Mager, maar geen vel over been. Zijn bleekgrauwe gelaat wordt geaccentueerd door groeven bij zijn mondhoeken en ogen. Hij heeft een licht grijzende stoppelbaard, haren die net iets te ver uit zijn neus groeien, nog wat slaap bij de ogen en een sluijk, vettig kapsel. Het typische verstrooide professor-type? Hij schat hem op een jaar of vijfenvijftig. Ruim tien jaar ouder dan hijzelf.

Heel even staren de mannen elkaar zwijgend aan, waarbij Willcox nauwelijks kan verbergen dat hij heel erg nieuwsgierig is.

‘Waar gaan we het over hebben?’, informeert hij voorzichtig.

De man trekt zijn borstelige wenkbrauwen op, kijkt gespannen naar buiten en dan naar Willcox.

‘De wereld staat aan de vooravond van een ramp’, zegt hij plotseling en op gedempte toon. Snel slurpt hij de rest van de brandy naar binnen en zet het lege glas met een breed armgebaar neer.

‘Ramp?’, antwoordt de journalist verbaasd.

Weer reageert de vreemdeling niet op de vraag.

‘Weet u iets van genetica?’

‘Beetje algemene kennis, wat je uit de krant haalt.’

‘Dat is voldoende.’

De man schuift zijn stoel aan en gebaart dat Willcox moet opletten.

‘Weet u’, begint hij schor, ‘wij mensen zijn slechts kopietjes. Biologische machines. Volledig programmeerbaar, net als computers.’

Willcox knippert verbijsterd met zijn ogen. Wat is dat voor een opening?

‘Of gelooft u in gods schepping? Adam en Eva...? In slechts zeven dagen was het gepiept. Toen had god alles perfect in elkaar geknutseld en was de aarde met miljoenen wonderlijke levensvormen geschapen. Er kon zelfs nog een dagje rust af voor onze lieve heer...’

‘Nee, niet echt.’

‘Oké. Dacht ik al. Maakt dit gesprek iets makkelijker...’

De kerel staart de journalist scherp aan en schraapt zijn keel.

‘Het is eigenlijk heel simpel’, vervolgt hij zelfverzekerd. ‘Zonder mensen geen god. Wij hebben hem zelf geschapen. Het bewijs is overduidelijk: verschillende culturen, verschillende goden. Hij is – met alle respect – slechts een

bijproduct, geboetseerd in onze hersenen. Een overlevingsstrategie. Gelovigen vinden er kracht in. Niets mis mee. Maar het is een grove misvatting hem te zien als de architect van ons bestaan. Want de enige echte schepper van intelligent leven op aarde is het gen.'

Hij houdt zijn hoofd nu een beetje schuin en glimlacht afwachtend, als een briljante wiskundedocent die probeert te doorgronden of zijn leerling hem kan volgen. Willcox verroert geen vin. Zijn aandacht wordt helemaal opgeslokt door het meeslepende personage tegenover hem.

'Het gen, meneer, het gen, daar gaat het om... Een buitengewoon complexe biochemische code die verantwoordelijk is voor alle fabelachtige schepsels op onze planeet. Genen zitten in elk organisme en ze hebben maar één doel: zichzelf voortdurend klonen. Tijdens dat proces vinden er veranderingen plaats. Variaties in de programmeertaal. Mutaties, zo u wilt. Wat werkt blijft, wat niet werkt verdwijnt. U bent het resultaat van succesvol kopiëren, net als iedereen hier. De grote vraag is nu: wie heerst over wie en waarom?'

'Geen idee', reageert Willcox alert. 'U heeft vast het antwoord.'

De man knikt geamuseerd en ratelt verder.

'Waarschijnlijk denkt u dat u zelf aan het roer staat – in ieder geval denken de meeste mensen dat – maar de werkelijkheid is weerbarstig. Gedrag en driften worden grotendeels bepaald door de genen. De oudste stuurder op deze planeet. *The captains of life*. Zij laten de organismen waarin ze leven namelijk precies doen wat goed is voor hen.'

Dan kijkt hij ineens wat bedenkelijk, alsof hij in zijn hoofd een kritische opmerking over deze nogal rigide stelling heeft gekregen.

'Oké, oké, toegegeven, het is waarschijnlijk iets genuanceerder. Ze laten ook wat speelruimte aan het individu, waardoor die op zijn minst de prettige illusie heeft van een vrije wil...'

Willcox haalt even zuchtend adem en glimlacht, terwijl zijn ogen kritisch de blik van de professorfiguur kruisen.

'Zo zeg, dat zijn in een notendop heel wat diepe inzichten... Genetica in zakformaat voor leken zoals ik?'

De man bromt wat en kijkt met een schuin oog weer naar buiten, waar het verkeer zich nog steeds hulpeloos door de straten sleept.

'Klopt', zegt hij. 'Klopt helemaal..., maar ik ben er nog niet.'

Terwijl hij zijn koud geworden koffie haastig naar binnen klokt tikt hij met zijn vingers op het tafelblad ten teken dat zijn beknopte college verder gaat.

'U moet weten dat de genen ons dagelijks drogeren. Bij stress met adrenaline, zodat we in onze overlevingsmodus terecht komen; bij plezier en genot met

feel good-hormonen, zodat we genieten van het bestaan. God, zo simpel is het, past precies in dat plaatje. Religie helpt immers bij de voortplanting. Gaat heen en vermenigvuldigt u... Maar let wel: wij zijn tijdelijk, zij zijn eeuwig. Individuen als u en ik fungeren slechts als taxibedrijven voor deze sluwe tijdreizigers. Zodra we ons voortgeplant hebben dumpen ze ons als ecologisch restproduct. Rimpelig, geblutst, krom, ziek, versleten, nutteloos.'

'Komt dat niet uit het boek 'Het zelfzuchtige gen' van bioloog Richard Dawkins?', mompelt Willcox, zoekende naar context.

'Titel en schrijver kloppen. Dit idee over de absolute macht van de genen is inderdaad mede door Dawkins bedacht en we kunnen het allemaal op onze eigen manier interpreteren. Het geheim dat ik met u wil delen gaat ergens anders over, maar heeft hier absoluut mee te maken. Daarom vertel ik dit allemaal...'

'Geheim?', repliceert Willcox nieuwsgierig terwijl hij licht ontspannen voorover leunt. Hij wil nu wel eens antwoord op een van zijn vragen, maar de man tegenover hem blijft onverstoort, schraapt opnieuw raspzend zijn keel, schuift zijn stoel nog dichterbij de tafel en gebaart dat de journalist weer goed moet luisteren.

'Oké, kopietjes dus, kopietjes... De bouwstenen van alle mensen op aarde zijn, op wat mutaties na, gelijk aan elkaar. Alleen de verpakking is anders. U hebt donker haar, blauwe ogen, ik heb blond haar en bruinroze ogen, u bent kort, ik lang, enzovoort. Details, meer niet.'

Het lawaai van de kroeg golft ineens weer even omhoog als de man een paar keer ademhaalt.

'Dus...,' zegt de spraakwaterfall plotseling, waarbij wat speeksel van zijn bleke lippen losschiet en op het groezelige tafelblad landt, 'als we inderdaad allemaal vrijwel dezelfde blauwdruk hebben, zouden alle mensen dan ook hetzelfde reageren op stress? Of op een bepaalde stof in de lucht, of in voedsel?'

Willcox kijkt bedachtzaam en merkt dat hij direct weer in het verhaal gezogen wordt.

'Ehh, ja, als ik uw relaas goed begrijp, lijkt dat me logisch.'

'Klopt. Neem vet, suiker, nicotine of alcohol. We reageren er niet alleen hetzelfde op, we kunnen er ook aan vastgeketend raken. Kijk maar om je heen... Verslaving kent vele uitingsvormen.'

De man lacht besmuikt als hij ziet dat Willcox' in het rond spiedt en beweegt zijn hoofd nu ineens snel op en neer. Zijn ogen lijken uit zijn hoofd te puilen.

'En, meneer Willcox, zou van het feit dat je mensen gemakkelijk kunt manipu-

leren met een bepaalde stof misbruik gemaakt kunnen worden? Wat denkt u?’ Willcox ziet het als een retorische vraag en sluit slechts kort zijn ogen.

‘Juist! Dat kan. Genetische codes kunnen gekraakt en aangepast worden. En nu zijn we beland op het punt dat ik wil maken. Dit is het geheim dat ik met u wil delen.’

Hij buigt met zijn lange lichaam wederom verrassend soepel voorover en gebaart de journalist dat ook te doen, zodat hij zijn blijkbaar belangrijke boodschap niet boven het lawaai van de kroeg hoeft uit te blaten.

‘Binnenkort..., meneer Willcox, binnenkort ... worden we ... allemaal...’

Hij begint plotseling te hikkelen en kijkt paniekerig naar buiten. Twee onguur uitzierende gasten loeren in zijn richting. Willcox voelt de verandering van energie, draait zijn hoofd en ziet het ook. Een van hen wijst naar de vreemde-ling tegenover hem, als een jager die zijn prooi tussen de struiken ziet staan.

‘Godverdomme!’, sist de man.

Zonder zijn zin af te maken staat hij op en rent naar de achterkant van het pand, Peter Willcox in opperste verbazing achterlatend.

De vingers van de muzikant dansen verrassend snel over de snaren van zijn gitaar. Hoe oud zal-ie zijn? Vijfenzestig? Zeventig? De groeven en sleuven in zijn verweerde kop suggereren een hoge leeftijd terwijl zijn verrassend jeugdige ogen tegelijkertijd sprankelen als die van een blij en onbevangen kind dat net ongeremd in een snoeptrommel mocht graaien. Ach, het maakt Salvatore ook niet uit. Het gaat om wat de mannen doen, niet om hoe oud ze zijn. Kon hij zelf maar meespelen, op een gitaar of viool, maar een instrument heeft hij nooit gehad.

De muzikanten voelen elkaar kennelijk blind aan. Even onophoudelijk als onweersaanbaar flitsen de vingers van de violist over de hals van zijn gecraqueleerd ogende instrument. Het levert meeslepemde en spatzuivere melodieën op. De tweede gitarist, een vrij plumpe kerel met zwart haar en een grote, grijze stoppelbaard, lacht de hele tijd. Salvatore zag dat hij in ieder geval één gouden tand in zijn mond heeft. En de jongste van dit bonte gezelschap – wat zal hij zijn, rond de vijfendertig? – zit op een cajon. Hij schuifelt met zijn onderlichaam ritmisch heen en weer en roffelt met hoge snelheid op die rechthoekige houten doos onder hem. Er stuitert een compleet drumstel uit. Salvatore is gefascineerd door de trefzekerheid waarmee de man met zijn handen op verschillende plaatsen het hout raakt en daardoor steeds andere klanken voortbrengt. Magisch.

Als Salvatore om zich heen kijkt ziet hij hoe de wankel tegen elkaar leunende bouwsels van voornamelijk oud hout en grauwe golfplaten elkaar puffend overeind houden. Wat een maf decor. Tja, denkt hij, hier woont het schraapsel... Het stof, bijeen gestoven door de wind van een dolgedraaide consumptiemaatschappij. Ze hebben vrijwel niets in deze onwerkelijke wereld. En dus ook niets te verliezen. Zou daarom de muziek van deze zigeuners zo opwindend en inspirerend zijn?

Als hij over de hoofden van de muzikanten naar de steeds verder uitdijende stad staart lijkt het vanuit dit perspectief alsof een uit beton opgetrokken draak, met enorme ogen van spiegelennd glas, langzaam maar zeker naar hen toe sluipt om uiteindelijk zijn slijmerige muil te openen en deze vermolmde enclave tussen zijn kaken te verpulveren.

Salvatore probeert los te komen van deze idiote gedachten, maar dat lukt niet

altijd zo gemakkelijk. Ook 's nachts wordt hij regelmatig overvallen door de spoken in zijn hoofd. Komt het door wat hij al vroeg in zijn leven heeft mee-gemaakt? De gruweldaden? De moorden? Sommige dingen vergeet je nooit meer. De beelden, geluiden, geuren en emoties die erbij horen zijn ergens op een duistere plek in de hersenen geëet. Onzichtbaar aan de buitenkant en nooit echt geheeld. Salvatore slikt even.

De ochtendlucht voelt nog redelijk koel aan. De muzikanten profiteren van dit gouden uurtje. Midden op de dag is een temperatuur van bijna veertig graden Celsius of meer hier doodgewoon en vluchten de mensen hun povere krotten in om aan die gemeen beukende zon te ontsnappen. Vandaag zal geen uitzondering zijn. Salvatore ruikt dat de stad en het bedrijventerrein op gang zijn gekomen. De giftige dampen van de industrie vermengen zich met de blauwe walm van de vele houtvuurtjes waarop de meesten elke dag opnieuw hun karige ontbijtje klaarmaken. Nu het regenwoud in deze kaalgekapte vallei grotendeels is verdwenen zijn het de longen van zo'n twintig miljoenen mensen die als luchtfilter fungeren. Tonnen chemisch afval zuigen ze op. Enge ziektes ontkiemen net zo als prachtige bloemen...

Salvatore schudt zijn hoofd, opnieuw in een poging die heftige hersenspinsels los te laten.

Hij ziet een jongen en een meisje hand in hand luisteren naar de opzwevende klanken van het geïmproviseerde orkestje. Verder zijn er weinig belangstellenden. Een opvallend kruis siert haar hals, tezamen met enkele tatoeages die eveneens een religieuze uitstraling hebben. Zal ze werkelijk in god geloven? Hmm... Maar waar is hij dan? Toch niet met vakantie!? Want juist nu hebben we meer behoefte aan hem dan ooit. Zijn eigen aardse kinderen helpen namelijk alles in hoog tempo naar de verdoemenis. Als je dan zo machtig bent om alles hemels mooi te maken dan laat je de boel toch niet zomaar in een hel veranderen door dat misbaksel, dat zogenaamde hoogtepunt van je nobele schepping? Aanvaard dan gewoon dat de creatie van Adam en Eva een vergissing was. Dat is menselijk.

Salvatore hoort de muziek vaag maar besteedt er nu even geen aandacht aan. Hij doolt weer door de krochten van zijn geest.

Zijn we in deze wereld gewoon niet allemaal eenzame schipbreukelingen, op zoek naar redding? Wat is de betekenis van dit alles, de zin van het bestaan? Hij weet dat die vragen in de tijd van de Azteken, Maya's en Inca's al werden gesteld. Crimineel, wat een bloed heeft hier gevloeid. Kindoffers..., rituele massamoorden... Om betere oogsten en minder ziektes. Mensen geloven

gemakkelijk in iets als ze onzeker zijn. Misschien is angst voor het onbekende wel de vonk die religie in mensen laat ontvlammen. Maar serieus, gaven die bizarre offerandes echt verlossing? Heeft het geholpen?

Vertwijfeld draait Salvatore zijn hoofd opnieuw een paar keer heen en weer. Wat klopt er in dit plaatje niet? We hebben toch allemaal dezelfde hersenen? Miljarden neuronen schijnen daarin een quantumroulette te spelen waardoor wij alle energie en trillingen van het heelal als werkelijk gaan ervaren. Toch? Maar ja, wat is werkelijk? Misschien dolt het brein gewoon een beetje met ons?

Weer staart hij naar de immense kantoorzuilen, die vanwege het interessante schaduwspel inmiddels boosaardig voorover lijken te leunen. Alsof ze de aanval op de krottenwijk nu al willen inzetten. Geldwolven, landjepikkers, speculanten en piraten slapen niet. Dat weet Salvatore uit ervaring. En ze deinzen vrijwel nergens voor terug.

Dan, als een overvliegende roofvogel vlak boven zijn hoofd hard schreeuwt, komen zijn ogen terug in het moment. De muziek is gestopt. Hij ziet een hagedisje. Het dier schiet watervlug over een steen en vangt een insect. De plakkerige, trefzekere tong van het scharminkel is goed te zien. Gauw schrokt hij zijn spartelende prooi naar binnen en dan duikt hij weg in een rotsspleet.

De jongen en het meisje staan na te praten met de muzikanten. Ze kijken Salvatore aan. Dat hij helemaal verzonken was in zijn eigen gedachtewereld hadden ze gezien. Alleen die voet bleef maar meetappen op het ritme van de muziek. Wat zouden die jongelui van hem denken? Dat hij een nog gezond ogende, maar vermoedelijk toch seniele en in zichzelf mompelende werkloze man is; een lokale sloeber die elke dag hier komt om de tijd te doden? Weten zij veel?

Salvatore ontwaakt nu volledig, maakt oogcontact, buigt vriendelijk met de hand voor zijn hart en toont zijn prachtige rij blinkend witte tanden. Ze lachen beleefd terug. Dan pakt hij een stapeltje bankbiljetten uit zijn broekzak en geeft ze met een zachte handdruk onopvallend aan de bejaarde gitarist. 'Muchas gracias, amigos. Hasta la proxima.'

Het is een mooie dag en Salvatore Sanctiori is beslist een mooie man.

Na een geheimzinnig telefoontje naar de redactie heeft Peter Willcox een tweede ontmoeting met de mysterieuze professorfiguur. Ze zitten nu in een ander café, in een van New Yorks grote winkelstraten. De man heeft weer een kop koffie en een brandy voor zich staan en oogt veel schichtiger dan de eerste keer.

‘Rare situatie’, zegt Willcox.

‘Ik moet heel erg voorzichtig zijn’, antwoordt de kerel hakkelend. ‘Mijn leven hangt aan een zijden draadje.’

Hij neemt een slok van zijn koffie, gooit de resterende brandy er in één teug achteraan, knippert met zijn ogen en richt zich dan weer tot de journalist.

‘Maar ik ken u nog steeds niet. Wat is uw achtergrond, uw belang? Wat moet ik hiervan maken?’, vraagt Willcox.

‘Wie ik ben, doet er nu niet toe. Te veel gevaar. Kijk naar de feiten, trek de juiste conclusies en publiceer erover. Ik kan u aan informatie helpen waar de pers normaal gesproken niet de hand op kan leggen.’

‘Maar waarom doet u dit?’

De journalist blijft sceptisch maar merkt tegelijkertijd dat zijn intuïtie inmiddels ja zegt tegen dit merkwaardige personage.

‘Het geheim dat ik bij me draag, meneer Willcox, is de grootste bedreiging waar de mensheid ooit mee is geconfronteerd. Ik heb er zelf aan meegewerkt. En nu willen ze me om zeep helpen...’

Hij maakt het gebaar van een pistool tegen zijn hoofd en haalt denkbeeldig de trekker over.

‘Mijn collega’s zijn dood. Vermoord...’

De man slikt hoorbaar en zijn stem is brokkelig.

‘Nu ben ik wel heel erg nieuwsgierig’, moedigt Willcox hem aan. ‘Ik snap er nog geen snars van. U had een boeiend verhaal over de macht van de genen, maar...’

De man kijkt alert en schuw om zich heen. Als alles veilig lijkt gaat hij bijna fluisterend verder met vertellen.

‘Weet je, de opzet was slim; buitengewoon goed doordacht. We werkten als wetenschappers in groepjes van drie, vier man in verschillende laboratoria en op totaal verschillende plekken in de wereld. Elk lab deed een deel van het genetisch onderzoek. Zo zouden we van elkaar niet precies weten aan welk

groter geheel we zaten te sleutelen. Zie het als de ontwikkeling van printplaten van een splinternieuw, geheim computersysteem. Iets dat veel waard is. In de ene werkplaats maken ze de monitor, op een andere plek de chip en weer ergens anders de software. Daarna wordt alles naar een assembleerbedrijf vervoerd die het boeltje alleen maar blind in elkaar zet, zonder te weten dat al die componenten samen een totaal nieuw product vormen. Zo ging het bij ons ook.'

'Voor welke firma werkte u?'

'Dat zeg ik nu nog niet.'

'En waarom ik?'

'U heeft als grootste krant van New York daartoe het geëigende medium.'

Willcox buigt licht zijn hoofd. Dat valt niet te ontkennen.

'Begrijp me goed: ik kan het geheim niet in een keer onthullen. Dat genenverhaal was de inleiding en de *teaser*, want ik zou anders niet weten hoe ik een journalist van uw kaliber geïnteresseerd zou kunnen krijgen. Bedankt dus dat u er weer bent. Vanaf nu geef ik de informatie in overzichtelijke porties. Een beetje geduld graag, maar ik verzeker u dat de beloning groot is. Dit gaat op termijn de voorpagina's van alle kranten in de wereld beheersen.'

'Aha... Mag ik het opnemen met mijn smartphone?', vraagt de journalist beleefd.

'Nee! Absoluut niet!', reageert de man als gestoken door een horzel. 'Geen opname.'

Willcox legt zijn telefoon aan de kant. De professor pakt ondertussen een nieuw rondje koffie en brandy aan van de ober, zet die op tafel, en gaat onverstoorbaar verder.

'U weet, genetica ontwikkelt zich steeds sneller. Er is een zware concurrentiestrijd aan de gang. Wie het eerst een gemanipuleerd product kan patenteren slaat mogelijk een enorme goudader aan.'

'Namen, ter illustratie?', vraagt Willcox.

'Bayer, Monsanto, Syngenta, Dow en Dupont. Dat soort bedrijven. Er zijn er veel meer. Je googelt ze zo bij elkaar.'

'Akkoord. Dacht ik al', repliceert Willcox.

'Wat ze doen klinkt als toveren, maar wat mij betreft zou je het beter pokeren kunnen noemen, want hoe hoog je per spel ook inzet en hoe mooi je tussentijdse winst ook is, je weet uiteindelijk nooit precies hoe dat gokken op de lange termijn uitpakt. Het is volkomen onvoorspelbaar welke sterke troef de natuur nog in handen heeft. En nu spreek ik als wetenschapper. Het gaat er in essentie om dat je de evolutie niet zomaar even naar je hand kunt zetten en

net kunt doen of er geen risico's aan verbonden zijn. De ontwikkeling van het genetisch materiaal waaruit wij allemaal bestaan moet je zien als een soort code waar de natuur honderden miljoenen jaren over heeft gedaan om die te schrijven en in de juiste volgorde te zetten. En volgorde is van het allergrootste belang.'

'Want?', doet Willcox net of zijn neus bloedt.

De vreemde man is geduldig en zoekt snel in zijn hoofd naar een eenvoudig te begrijpen voorbeeld.

'Neem een kluis met een cijferslot. Ik geef je de tien cijfers, maar niet de volgorde. Wat is de kans dat je hem open krijgt?'

Willcox slaat zijn ogen even toe.

'Ja, duidelijk.'

'De genetische codes in de natuur en bij de mens zijn veel ingewikkelder en ingenieuzer dan welk cijferslot ook. Er zitten ongelooflijk veel aan- en uitschakelaars aan ons DNA waardoor het geheim van het leven niet zomaar even ontrafeld kan worden. En zo is het wellicht ook 'bedoeld' (hij maakt met zijn vingers aanhalingstekens in de lucht). Het is een goede bescherming. Virussen en andere ziekteverwekkers proberen immers continu in te breken. Dat zijn superhackers.'

Hij neemt een slok, kijkt om zich heen en loert opnieuw heel even scherp naar buiten.

'Dan is er ook nog de ethische kant van het verhaal', zegt hij na vijftien seconden. 'Mag je patent aanvragen op zoiets belangrijks als rijst, graan, aardappelen, soja, mais of paprika? Want dat is wat ze doen als het eenmaal genetisch versleuteld is. Basisvoedsel voor miljarden mensen dat is gepatenteerd, daar moet je toch niet aan denken?'

'Geen goed idee', beaamt Willcox spontaan.

De man buigt wat verder over de tafel heen en wijst met zijn vingers naar Willcox.

'Dat de consequentie wel eens zo zou kunnen zijn dat we allemaal ziek worden of honger gaan lijden of duur moeten betalen voor die gemodificeerde en gepatenteerde producten, daar hoor je niemand over. Nu al sterven er overal ter wereld massaal insecten. Volgens de grote producenten, die naast zaden ook de bijpassende bestrijdingsmiddelen maken, heeft het niets met hun gentechnologie en gifstoffen te maken. Geloof je dat?'

'Ehhh, dat is lastig logisch te verklaren...'

'Precies. Elk kind ziet dat die redenering niet kan kloppen. Bestrijdingsmiddelen worden immers gemaakt met het specifieke doel insecten en schimmels te

doden. Oftewel: ze doen juist heel erg goed hun werk. Ze laten de plant die is gemanipuleerd leven en doden alles eromheen... Krankzinnig! Want zonder insecten kunnen we niet leven. Zo eenvoudig is het. En zonder dieren die insecten eten kunnen we ook niet. Het gaat altijd om de balans. En als dat een balans is die ons mensen niet aanstaat, dan wil dat nog niet zeggen dat ingrijpen of manipuleren de oplossing is. Wilt u nog een voorbeeld?’

‘Graag’, zegt Willcox, die het verhaal steeds interessanter vindt worden. ‘Het betreft Mao Zedong, de grote Chinese leider. Hij is al een tijdje dood, maar dit buitengewoon onhandige gevalletje is nog altijd springlevend. Mao besloot eind jaren vijftig van de twintigste eeuw om alle mussen uit te roeien. De reden was voor de hand liggend: mussen eten vaak graszaden en graan en dat zou ten koste gaan van de voedselproductie voor mensen. Dachten ze, ja, dat dachten ze..’

De man haalt diep adem en zwaait met beide armen over tafel.

‘Foutje! Want het massaal uitroeien van de mussen bleek een van de dodelijkste in de geschiedenis van de mensheid. Toen de vogels weg waren grepen de sprinkhanen hun kans. Ze hadden geen natuurlijke vijand meer. De insecten vraten tussen 1959 en 1961 vrijwel de volledige oogst op met als gevolg dat zo’n veertig miljoen mensen de hongerdood stierven. Het precieze aantal is niet bekend, maar dit immense getal zit er niet ver vandaan. Ongeveer vergelijkbaar met het totale aantal burgerslachtoffers tijdens de Tweede Wereldoorlog. Zoek het maar op in de wiki. Het is echt waar.’

Het valt even stil en de man blijft Willcox strak observeren.

‘Volgt u me nog?’

‘Ik ben nog online’, antwoordt hij met een glimlach. ‘Het is een hele berg info..’

‘Klopt. U heeft nu het kader te pakken waarbinnen de samenzwering die ik ga blootleggen zich afspeelt. Als een ingreep in de mussenstand al dit soort rampen kan veroorzaken, hoe zit het dan als een voor het blote oog onzichtbaar gemanipuleerd organisme ontsnapt? Of erger, als dat bewust in het milieu wordt gebracht? Ik voorspel een catastrofe..’

De mysterieuze spreker kijkt naar de klok in het café.

‘Ik moet er nu echt vandoor.’

Willcox kijkt een beetje bedrukt, want nu weet hij nog niet wat de voorspelde ramp, die inmiddels kennelijk de status van een noodlottig drama heeft bereikt, inhoudt.

‘Hier!’

De man geeft Willcox een sleuteltje en een stukje papier.

‘Daarmee kun je een kluisje openen op dit adres.’

De journalist kijkt verbaasd.

‘Mocht mij iets overkomen, dan open je de kluis en dan vind je vanzelf de informatie die je nodig hebt. Denk eraan dat je alles in de volgorde leest die ik in die documenten duidelijk heb aangegeven. Maar je mag de kluis pas openen als je langer dan veertien dagen niets van me hebt gehoord. Ik vertrouw je. Oké?’

‘Geen probleem.’

‘Ik neem elke week een keer contact op om te praten. Of ik geef een reden waarom ik een keer niet kan. Maar als je dus twee weken niets van me vernemt dan is de kans groot dat ze me te pakken hebben genomen. Dan is het aan jou om deze zaak helemaal alleen de wereld in te brengen.’

De man staat op, legt wat geld op tafel, steekt zijn hand op naar Willcox en loopt zonder om te kijken naar buiten.

Een flets ochtendzonnetje schijnt over Amsterdam. Voor het verkeerslicht bij het Centraal Station stopt een auto met open raam. ‘... driehonderd kilometer file op de snelwegen vandaag...’ zegt een opgewonden radiostem. En weg scheurt de stoere bestuurder van het lawaaiige voertuig, om verderop alweer te moeten remmen. Het is druk in de blikrivier.

De mensen in de stad krioelen over het plaveisel. Velen ogen gehaast. Anderen, duidelijk toeristen, zijn juist opvallend ontspannen. Ze kijken nieuwsgierig om zich heen. Deze minimetropool aan de Amstel, met zijn talloze grachten, statige herenhuizen, typisch Hollandse trapgevels, theaters en kerken, en – niet te vergeten – zijn ontelbare sfeervolle winkeltjes, kroegen en restaurants, heeft kennelijk een magnetische aantrekkingskracht op al die vreemdelingen.

‘Please, sir, do you know where the red light district is?’

Een waarschijnlijk Japanse man, met twee camera’s om zijn nek, schiet een jonge, hippieachtige figuur aan. De knul glimlacht vriendelijk en wijst. *‘That way sir. Enjoy!’*

‘Oh, thank you, sir, thank you’, antwoordt de Aziat beleefd terwijl hij de aangegeven richting opgaat.

Ook bij de universiteit is het spitsuur. Continu spoelen studenten en docenten over de drempel het gebouw in. Af en toe loopt er iemand tegen de stroom in. Een koddig gezicht. Alsof je naar een mierenhoop zit te kijken.

De grote collegezaal op de derde verdieping van het indrukwekkende gebouw is volgepakt. Het ruikt een beetje muf, naar natte jassen en transpirerende mensen. Er wordt wat geschoven op de bankjes, om plaats te maken voor de laatkomers. Professor Laurentiu Octavian Gica trekt zich weinig aan van het rumoer. Hij zet rustig zijn laptop neer, sluit de kabel en beamer aan, kijkt uitnodigend naar het talrijk toegestroomde publiek en dan naar de klok. Het is bijna half tien.

Richard Grandall loopt bescheiden en muisstil langs de rijen. Is er nog plek? Dan ziet hij een lege stoel, ergens middenin. Hij heeft moeite in evenwicht te blijven en verontschuldigt zich een paar keer als hij bij het schuifelen langs de reeds zittende studenten iemand per ongeluk met zijn onderlichaam aanstoot. *‘Excuse me, oh, I’m sorry. I... eh... Hi, how are you? Thank you...’*

Zijn hersens voelen verdoofd. Het is die gruwelijke nachtmerrie... Waar ging

het ook alweer over? Hij weet het niet meer, maar het was uitputtend, dat weet hij wel. Richard gaat zitten en ziet de hoogleraar bij zijn kathedr het eerste plaatje presenteren. Hij probeert zich te concentreren, want zijn verdoofde bovenbeenspieren en bonkende hoofd schreeuwen ook om aandacht.

Na een beleefd kuchje van de hoogleraar verstomt het geroezemoes in de deftige Amsterdamse collegezaal.

‘Stel je een reusachtig vliegtuig voor en loop er in gedachten eens rustig omheen.’

Doodse stilte. De professor toont een plaatje van een op de startbaan klaarstaande Airbus A380 en kijkt observerend in het rond.

‘Hoe zou een indiaan uit het regenwoud, die nog nooit met de westerse beschaving in aanraking is geweest, naar zo’n vreemd, glimmend apparaat kijken?’

Er is wat gemompel na deze vraag, maar Gica laat geen ruimte voor een antwoord.

‘Oké...! Vertel me: wat is niet strikt noodzakelijk bij deze machine? De vleugels? Het staartstuk? De motoren?’

De verbaasde studenten mompelen collectief nee.

‘Inderdaad’, zegt Gica. ‘Dat zijn essentiële onderdelen. De passagiersstoelen dan?’

De studenten beamen massaal dat die weg mogen.

‘Maar wat als u het aan de indiaan zou voorleggen? Waarschijnlijk zou hij niet eens reageren. Misschien valt hij op zijn knieën en zal hij dit machtige, glimmende kruis aanbidden als ware het een teken van god... En als de straalmotor draait vraagt hij zich misschien zelfs af of het brullende voorwerp boos is.’

Gica ziet voldaan de vele verbaasd lachende gezichten. Hij heeft de aandacht te pakken.

‘De indiaan is niet in staat te doorgronden wat hij werkelijk ziet. Hij neemt alleen het blinkende geheel waar. Zijn referentiekader bestaat voornamelijk uit zijn stam, zijn pijl en boog en het regenwoud. Twitteren doen alleen de vogels daar.’

De prof incasseert met sprankelende ogen een spontaan lachsalvo en dribbelt een beetje onrustig heen en weer. De inmiddels goede stemming inspireert hem op de ingeslagen weg voort te gaan.

‘Attentie, mensen: we beginnen aan een testvlucht met deze machine; tot maximaal drie kilometer hoog’, zegt hij luid. ‘De kapitein heeft extra ballast aan boord in de vorm van grote watertanks om het gewicht van passagiers en bagage na te bootsen.’

De studenten kijken gefascineerd naar hoe het enorme toestel zich losmaakt van de grond en stijgt, in de richting van de zee. Gica bereidt zich ondertussen voor op een kort toneelstukje en zet een pilotenpet op.

‘Twee van de vier motoren zijn uitgevallen,’ roept hij plotseling. ‘We zijn te zwaar. Nergens een landingsbaan in zicht...’

‘Het water eruit, professor,’ roept iemand spontaan.

‘Heel goed! Een voldoende voor natuurkunde.’

De studenten grinniken.

‘Oké, ik heb nu de ballast geloosd, maar het is niet genoeg,’ reageert Gica met gespannen stem. ‘Daarom geef ik opdracht alle onnodige zaken in zee te gooien.’

Hij zet de pet weer af en de studenten kijken geboeid naar zijn eenakter. Ze beginnen al een beetje te wennen aan deze bijzondere manier van presenteren. De prof vertelt dat het testteam aan boord in paniek is. Ze doen wat ze kunnen en hakken en breken alles wat gewicht heeft los om het te dumpen. Ineens, zegt hij bijna hijgend van opwinding, horen de testvluchtpassagiers een knal, gevolgd door geknetter en vuurspetters.

‘Kortsluiting... Alle systemen vallen uit. Welke onbenul heeft die belangrijke draad vernield?’, vraagt Gica met luide stem.

Going down! Going down!, klinkt het uit de computer. De hoogleraar toont een filmpje van een neerstortend toestel. De studenten zijn sprakeloos. Het lijkt alsof er een zware zucht door de zaal trekt.

‘Oké...’, zegt hij opgewekt, als iedereen een beetje bekomen is van deze beeldende voorstelling. ‘Enig idee wat ik hier probeer duidelijk te maken?’

Er is geroezemoes, maar er komt geen antwoord.

‘Stelt u zich nu eens voor dat onze aarde deze vliegmachine is. En er zijn niet enkele mensen aan boord maar miljarden.’

Gica observeert zijn publiek aandachtig. Hij loopt ondertussen terug naar zijn kathedraal en laat een fraai beeld zien van de aarde, gefotografeerd vanuit de ruimte.

‘Onze planeet draait zijn rondjes en niemand weet precies welke ‘draad’ van cruciaal belang is. Wij moderne mensen zijn net zo onwetend over de aarde als de indiaan over het vliegtuig. Een ding is zeker: je kunt lang schade aanrichten op ons moederschip zonder dat er iets gruwelijk fout gaat. En veel dingen kunnen we misschien missen. Maar als het systeem eenmaal echt instort dan ontstaat een soort domino-effect en zijn alle passagiers in nood. Denk aan het kantelpunt van een kano. Zodra je te ver gaat slaat hij om. Je kunt dat niet tegenhouden.’

Dan slaat hij zijn laptop dicht.

‘Pauze. Over een kwartier gaan we verder.’

Richard staat aan de rand van de collegezaal in gedachten verzonken. Zijn hoofd is al wat helderder en de slapte in zijn benen voelt hij niet meer. Door professor Gica’s eenakter beseft hij ineens heel indringend dat bijna zeven miljard passagiers elke dag een stukje slopen van het ecosysteem. Terwijl hij zo tegen de muur leunt met een bekertje koffie in zijn hand ziet hij dat Peter Winter schoorvoetend naar hem knikt. Hij herinnert zich levendig de introductiedagen van deze nieuwe opleiding, waar hij Peter eerder had ontmoet. Het is een slungelige, schuchtere jongeman van ongeveer vierentwintig jaar, met lang vettig haar en twee sterk sprekende blauwe ogen in een nogal bleek maar sympathiek gelaat. Richard loopt naar hem toe.

‘Hallo, R-Richard. Leuk je te zien. Hoe v-v vind je het?’, stottert de jongeman bescheiden.

‘Hee Peter... Je hebt je toch maar ingeschreven?’

Peter glimlacht.

‘J-ja, dit lijkt me wel tof.’

‘Hoe ik het vind?’, reageert Richard nog op de eerste vraag. ‘Indrukwekkend, grappig. En ook wel een beetje onthutsend.’

Peter kijkt naar beneden, maar luistert aandachtig.

‘Interessant aan deze metafoor is dat de mensen in het vliegtuig niet twijfelen aan de boodschap van de piloot. Ze beseffen dat hun leven afhangt van hun eigen handelen.’

‘C-c-cool punt van de prof!’, pruttelt Peter, met een onderdrukt armgebaar van een rapper. ‘Als G-greenpeace zoiets roept over onze planeet dan luistert er n-niemand. Ja, ik voel onmiddellijk wat er gebeurt met me als G-g-gi ... eh ... de prof dat vertelt.’

Dan slikt hij wat ongemakkelijk en moet ineens zwaar kuchen. Zijn lange lichaam klapt daarbij bijna dubbel.

‘Gaat het?’, vraagt Richard bezorgd? ‘Je lijkt wel echt emotioneel.’

‘Ehh, ja, soms dan zit er iets dwars in mijn k-keel. Niet op letten. Sorry.’

Hij kijkt wat wankel om zich heen. Zoekend naar conversatie.

‘Mm-maar hoe zie jij de rol van al die milieuclubs? Er komen er s-steeds meer bij’, mompelt hij.

‘Ach ja, al jaren waarschuwen ze. Maar wie slaat daar nu eigenlijk acht op?’

Wij rijke westerlingen voelen met zijn allen geen urgentie. De Derde Wereld is te arm om zich er druk over te maken en wij zijn te rijk. Elke dag liggen de

schappen bij de supermarkt vol. *Life as we know it. Why bother when you're having fun?*

Peter draait wat raar met zijn ogen, alsof hij zijn hersens aftast.

‘G-g-geen optimistisch beeld’, zegt hij een beetje bedrukt.

Richard observeert zijn jonge medestudent met zorg. Dan gaat de bel. De pauze is voorbij. Ze kijken elkaar begrijpend aan. Richard zou zijn vader kunnen zijn, zo groot is het leeftijdsverschil. Nadat de zaal weer is volgestroomd gaat Gica onverstoorbaar verder. Zijn keurige articulatie, vloeiende woordensroom en toonwisseling zijn hypnotiserend.

‘Als de Amerikaanse ruimtevaartorganisatie NASA op zoek zou gaan in ons zonnestelsel naar een nieuwe planeet om te koloniseren, waar zouden ze dan uitkomen?’

Gica stelt de vraag en wacht opnieuw niet op antwoord.

‘Inderdaad, Aarde. Waarom naar Mars gaan als je de aarde in de buurt hebt?’

De mensheid investeert miljarden dollars aan een speurtocht naar leven op Mars. Maar terwijl dat onderzoek aan de gang is vernietigen we elke dag stukje bij beetje de enige planeet die we hebben. Een planeet waar onvoorstelbaar veel soorten voorkomen. Zo ongelooflijk veel diversiteit...’

Peter en Richard kijken elkaar zwijgend en begrijpend aan terwijl Gica een plaatje op het scherm verandert. Er verschijnen palmbomen aan een azuurblauwe zee.

‘Sla eens een vakantiebrochure open, maakt niet uit waarnaartoe. Wat laten ze je zien?’

Gica toont foto's van zonnige stranden, ruige bergen, watervallen, koraalriffen, hotels met luxe zwembaden.

‘Ze zeggen in zo'n reisgids dat het allemaal mooie plekken zijn om je vrije tijd door te brengen. Gek genoeg staat er niet bij dat het voor ons mensen ook de enige plek in het hele universum is.’

Terwijl hij het zegt wipt de professor op zijn tenen omhoog en omlaag, meebewegend met de klemtoon. De studenten lachen eerst spontaan hard, maar al snel klinkt het een beetje bedachtzaam.

Gica neemt een slokje water.

‘Ik heb me afgevraagd hoe ik u bij deze introductie van mijn leerstoel het beste kan laten meebeleven wat er aan de hand is. Is dat gelukt?’

De studenten klappen en Gica kijkt met pretoogjes naar de zaal.

‘Economie gaat over waardevermeerdering. De nieuwe studierichting ‘Duurzame economie’, waarvoor ik speciaal ben benoemd voor de komende jaren, beoogt dat dit in harmonie gebeurt met de omgeving. Tijdens de lessen sta

ik vooral stil bij oude, meestal niet zo duurzame denkpatronen en wat we daarvan kunnen leren. Dames en heren, einde van de voorstelling. Begin nu alvast na te denken over uw toekomst. Willen we een groen-socialisme of bent u aanhanger van Rockefellers New World Order? Is liberaal de enige weg of moet een op duurzaamheid gerichte communist het heft in handen nemen? Geven we ons over aan de Illuminati? Bent u van Brave New World? Denk erom: ik wil aan het einde van dit jaar van iedere student een historische analyse van tenminste drie economische strategieën die op de lange termijn niet duurzaam bleken te zijn. Eén daarvan moet goed uitgewerkt worden. Literatuur staat op de website. De precieze opdrachtomschrijving ook. Kijk ernaar. En daar vind je ook een aantal YouTube-colleges van mij. De nummers één tot en met vijf dien je volgende week te kennen.'

De prof slaat zijn laptop dicht en wandelt strak de collegezaal uit.

Richard en Peter kuieren samen naar de universiteitsbibliotheek.

'Heb jij al ideeën?', vraagt Peter.

'Nee.'

'Ik ook n-niet. Eerst maar eens s-s-snuffelen tussen de boeken en op internet. Kijken of er wat gaat b-b-borrelen. Misschien kunnen we samen wat doen?'

'Borrelen?', oppert Richard met een grijns.

Peter lacht en zijn lange lichaam lijkt wel te ontspannen.

'Ehh, d-d-dat ook...'

'Goed idee. Afgesproken.'

Ze kloppen elkaar op de schouder en verdwijnen ieder afzonderlijk in de vriendelijk bruisende stad.

Een toekan roept vanaf een hoge boomtop over het uitgestrekte regenwoud. Heel ver weg is een andere te horen. Het einde van de dag nadert. Onder de vogel klinken stemmen op, maar het dier toont er geen interesse voor.

‘Rust nog wat uit. Over een uurtje moet je fit zijn’, zegt Stern. Hij herhaalt de boodschap nog enkele malen.

‘Gaat het?’, vraagt hij aan Zowy, een slanke jongedame van pakweg 23 jaar met lang donker haar in een paardenstaart.

‘Goed hoor, commandant’, antwoordt ze een beetje schuchter. ‘Ja, goed.’

Met haar diepgroene ogen kijkt ze hem vriendelijk aan. Hij glimlacht zacht terug en ziet dat haar woorden nu langzaam beginnen te kloppen met haar lichaamstaal. Hij had al een tijdje door dat ze nog wat onzeker was.

Hij loopt verder, langs de andere commando’s. Zijn slanke, lenige maar tegelijkertijd sterk gespierde gestalte en zijn natuurlijk overwicht stralen vertrouwen en rust uit. Hij wenkt vastberaden als hij bij zijn trouwe rechterhand Anand is aangekomen.

‘Chef’, zegt Anand met een knipoog, terwijl hij bescheiden met twee vingers aan de rand van zijn baseballpet salueert en ondertussen gewoon doorgaat met het controleren van zijn wapens. Met een simpel handgebaar vliegt de patroonhouder soepel uit en weer in zijn M92.

‘Zijn we er klaar voor?’, vraagt Stern, die het tafereel goedkeurend observeert. Anand knikt kordaat, stopt zijn pistool in de holster en vergrendelt hem.

‘Meer dan ooit, sir. Meer dan ooit!’

Dan, in een flits, maakt hij een katachtige beweging in de richting van Stern.

Hij probeert de leider bij de keel te grijpen, maar die ontwijkt de aanval behendig. De groep kijkt verschrikt op. Muijerij? Of is het een oude vete die in dit dichte oerwoud eindelijk uitgevochten gaat worden? De mannen staan tegenover elkaar, de ogen strak en onderzoekend. Anand hijgt licht en wiegt heen en weer als een kameleon die de afstand tot zijn prooi probeert in te schatten. Stern ademt rustig en staat diep; de knieën gebogen, de benen iets uit elkaar, de voeten op tien voor twaalf. Gefixeerd, als een luipaard in het hoge gras. Klaar voor de dodelijke sprong? De spanning stijgt naarmate de seconden traag verstrijken. Zweetdruppels lopen over hun gezichten en vallen op de grond. Anand knippert even met de ogen als het zout hem irriteert. Dan ineens haalt Stern uit, met de snelheid van een toeslaande cobra.

Anand probeert terug te deinzen, maar tevergeefs. Stern pakt geniepig de vingers van de afwerende hand en buigt ze snel en krachtig om. Hoewel Anand tegenspartelt merkt hij onmiddellijk dat elke beweging gruwelijk pijn doet en dat hij geen vat kan krijgen op het elastieke lichaam van Stern, die het initiatief volledig heeft overgenomen. De teamleider zakt evenwichtig door de knieën om zijn zwaartepunt te verplaatsen. Dan grijpt hij ook bliksemsnel de andere hand van Anand, trekt hem draaiend naar beneden en forceert hem ogenschijnlijk moeiteloos naar de grond.

‘Ahauw..’, krijst Anand. ‘Verdomme!’

‘Jullie kennen deze?’, vraagt Stern koel aan de beduusd toekijkende groepsleden. ‘Als je je tegenstander op de juiste plaats pakt – je ziet, ik heb alleen maar zijn vingers klem – en je draait de goede kant op, dan gaat-ie zonder dat het veel energie kost op zijn knieën en precies zoals je hem hebben wilt, met een open keel...’

Terwijl hij dat zegt pakt hij zijn blinkende dolk uit zijn gordel en houdt die dreigend onder de kin van zijn slachtoffer.

‘Oké, oké...!’

Anand kreunt en lacht tegelijkertijd.

‘Shit, man. Hoe flik je hem dat toch elke keer weer? Het klinkt nu zeker wel wat erg lullig als ik zeg dat ik er klaar voor ben...?’

Ze lachen allebei hard en de groep lacht nu ook, waarbij duidelijk wat zenuwen ontspannen. Stern laat los en trekt Anand onderwijl aan zijn pols omhoog. Daarna omhelzen ze elkaar vriendschappelijk. Stern maakt nog even een schijnbeweging en Anand springt in een reflex achteruit.

‘Geintje!’, zegt Stern. ‘Ik ga je zo vlak voor de missie niet te veel uitputten.’

Weer lachen ze en de groep lacht mee. Het is de ontlasting die ze nodig hebben na die lange tocht door de jungle. En ze moeten het moeilijkste stuk nog afleggen.

‘Dat doen we maar een keer hoor. Nu mag je weer relaxen.’

Stern kijkt ze stuk voor stuk even aan.

‘Iedereen oké?’